

Tampereen kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunnalle

Vetoomus oman äidinkielen opetuksen puolesta

Ilmari Nurmisen pormestariohjelmassa korostetaan kansainvälisyyttä ja tuodaan esille, että monikielisen väestön tarpeita tulisi kaupungin poliittisessa päätöksenteossa ottaa huomioon. Nyt esillä oleva esitys muutoksista Tampereen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmaan sekä oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelmaan eivät meidän vanhempien mielestä tue äidinkieleltään monikielisten lasten opetusta ja heidän oman äidinkielen oppimista riittävällä tavalla.

Esitämme, että asiasta päättäminen pöydätään, jotta kyseisen päätöksen vaikutuksia lapsiin ja perheisiin voidaan riittävällä tavalla selvittää ja saada kannanotto myös maahanmuuttoneuvostolta, joka on asiaa käsittelemässä kevään aikana.

Esityksen perustelut:

1. Oman äidinkielen tuntimäärän vähentäminen kahdesta yhteen

Oman äidinkielen opetusta on annettu Tampereella jo vuosia kaksi viikkotuntia, kun kyseisen kielen oppilaita on ollut riittävästi. Tuntimäärää on vähennetty yhteen syksystä 2025 lähtien. Käsityksemme mukaan muualla Suomessa niissä kunnissa, joissa järjestetään oman äidinkielen opetusta, oppitunteja on kaksi. Tunnit on järjestetty kouluajan ulkopuolella ja usein hyvin isolla vanhempien panostuksella.

Oman äidinkielen opetus on monille ainoa keino saada lapsilleen kyseisen kielen virallista ja asiantuntevaa opetusta. On eri asia vanhempana opettaa lapselleen kieltä, kuin saada opetusta osaavalta opettajalta. Toisten samaa omaa äidinkieltä puhuvien kohtaaminen ja vuorovaikutus tukevat lapsen kulttuurista identiteettiä ja vahvistavat kielitaitoa. Kaikkien omaa äidinkieltään opiskelevien lasten vanhemmat eivät ole luku- ja kirjoitustaitoisia, joten sen taidon opettaminen on heille mahdotonta ja lapsen kielitaito voi jäädä puhekielen tasolle.

2. Tampereen kieli- ja kulttuuriopettajat (KIEKU) vahvistavat koulun kielitietoista opetusta ja edistävät monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyskasvatusta. KIEKU-opettajat toimivat pedagogisena ja monikielisenä tukena luokissa sekä vahvistavat oppilaan oman äidinkielen

oppiainekohtaisen käsitteistön laajentumista.

Puuttuvaa oppituntia ei voi korvata Kieku-opetuksella, koska oman äidinkielen opetuksen ja KIEKU- opetuksen tavoitteet ovat erilaiset. Lisäksi pienempien kieliryhmien opetukseen ei ole mahdollista saada opettajaa kesken päivän muiden oppituntien sekaan, eikä oppilaiden ole mahdollista siirtyä saamaan tätä opetusta kesken päivän toiselle puolelle kaupunkia. Esitys on tarkoituksenmukainen tukemaan lapsia, joilla on vaikeuksia suomenkielen puutteiden vuoksi, mutta se ei korvaa tai vastaa opetusta, jota oman äidinkielen opetuksessa on tarkoitus saada.

Monelle vanhemmalle KIEKU- opetus on täysin epäselvä käsite, eikä vanhemmat edes tiedä toimiiko sellainen heidän lapsensa koulussa tai luokassa.

Tampereen kirjastopalvelut ovat kehittäneet Maailmankirjasto palveluaan, ja hankkineet lainattavaa kirjallisuutta kaupungin suurimpien kieliryhmien perusteella. Oman äidinkielen opetuksen ollessa laadukasta, myös tätä ainutlaatuista palvelua tulisi hyödynnettyä asianmukaisesti.

3. Oikeus opetukseen

Opetussuunnitelman perusteissa on kirjattu, että ”oppilaan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan aktiivisen monikielisyiden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen”. Tampereen kaupungin ehdotuksen mukaan: ”Oppilaan oman äidinkielen opetus ei kuitenkaan ala alkeista, vaan se on tarkoitettu äidinkielen tasoisesti kieltä puhuville oppilaille”. Nämä kaksi tavoitetta ovat ristiriidassa keskenään.

Monikieliset lapset oppivat äidinkieltään hyvin eri tavoin. Tutkimuksista tiedämme, että lapsi oppii kumpaakin kieltä tasapainoisesti, jos hänellä useampi kotikieli, ei kumpikaan kieli ole varsinaisesti niin sanottu ykköskieli vaan äidinkielenä on monikielisyys - eli kahden kielen lapsilla kumpikin kieli samaan aikaan. Käsitys siitä, että on aina yksi ainoa äidinkieli, on vanhentunut ja väärä. Valitettavasti väestökisterimmekin tulee tarvitsemaan päivitystä tässä asiassa.

Usein kuitenkin valtakielestä tulee vahvempi kieli kouluiässä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että toinen kieli olisi vähemmän merkityksellinen. Se voi olla tunnekieli tai kieli, jolla kommunikoidaan toisessa maassa asuvan perheen kanssa. Joillakin lapsilla tämä näkyy myös sanavarastossa, eroavuuksina eri kielten välillä. Vaikka joidenkin puhekieli saattaa täyttää ”äidinkielen tasoisen”

kriteerit, puutteita havaitaan usein kieliopin ja kirjoittamisen harjaannuttamisessa. Tähän tarvitaan ammattilaista ja näillä lapsilla tulisi olla oikeus opetukseen.

4. Vaikutusten arviointi

Kaupungin toimintaperiaatteisiin kuuluu lapsivaikutusten arviointi, asukkaiden osallistaminen ja heidän kuuleminen, joita päätökset koskevat. Oman äidinkielen opetukseen ehdotetuista muutoksista ei ole kysytty mielipiteitä perheiltä tai oppilailta missään vaiheessa.

Monikielisten lasten ja perheiden tilanteet vaihtelevat hyvin paljon. Tästä syystä olisi tärkeää selvittää tätä moninaisuutta. Esimerkiksi tsekin kielen oppilailta loppui opetus kokonaan viime syksynä. Lapset kertoivat kokevansa, että kielen osaaminen (erityisesti kirjallinen) on jossain määrin heikentynyt jo tämän lyhyen ajanjakson aikana. Lisäksi lapset kertoivat, että heille merkityksellistä oli ollut mahdollisuus puhua omaa kieltä muiden samassa tilanteessa olevien kanssa. Myös kulttuurisen osaamisen ja maan historian syvempi ymmärtäminen ovat olleet asioita, joita oman äidinkielen tunneilla on opittu. Tämä kaikki on nyt jäänyt pois lasten opetuksesta.

Naapurimaa Ruotsissa on selvitetty kielen ja sen oppimisen merkitystä segregaaation, syrjäytymisen ja jengiytymisen ehkäisyn näkökulmasta. Siellä on keskusteltu omanäidinkielen oppimisen hyödyistä ja tuesta myös muiden kielten oppimiselle ja kuuluvuuden tunteen kehittymiselle.

5. Tiedotus

Perheiltä on tullut palautetta, että Tampereen kaupungin nettisivuilta on vaikea löytää tietoa oman äidinkielen opetuksesta ja sen periaatteista tarpeeksi kattavasti. Nettisivuilla on vain linkki lomakkeeseen, mutta ei mitään tietoa siitä, miten opetus toteutetaan, missä ja mitä se sisältää. Tämä kaipaisi muutosta. Pyydämme jatkossa kiinnittämään huomiota myös siihen, että muutokset sekä päätökset viestitään tarpeeksi hyvin heille, joita asia koskee. Tieto oman äidinkielen opetuksen muutoksista tuli meille vanhemmille Wilmassa, mutta uusien oppilaiden kohdalla tiedonsaanti on iso ongelma. Kaikki vanhemmat, eivät osaa tai pysty käyttämään Wilmaa, ja jos viesti on ainoastaan kirjoitetulla suomen kielellä, se vaikeuttaa asian ymmärrystä entisestään.

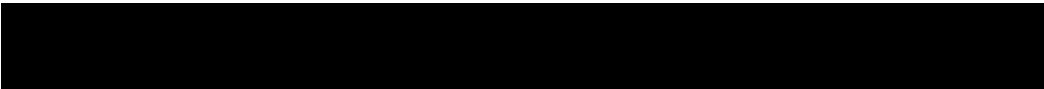
Tampereelle muuttaville perheillä saattaa olla ymmärrys, että Suomen isot

kaupungit tarjoavat oman äidinkielen opetusta kaksi viikkoa tuntia esiopetuksesta lähtien. He ovat saaneet yleistason informaation suomalaisesta perusopetuksen opetussuunnitelmasta liittyen kielten opetukseen, mikä on ristiriidassa nykyisen Tampereen käytännön kanssa.

Suomessa ja Tampereella ollaan huolissaan maahanmuuttajataustaisten lasten suomen kielen tasosta. Tutkimuksista niinkään tiedämme, että minkä tahansa aineen oppiminen riippuu äidinkielen osaamisesta. Eli jos haluamme, että vieraskieliset oppivat suomea hyvin, paras keino siihen on tukea heidän oman äidinkielen oppimista. Tämä pätee myös monikielisiin lapsiin. Maahanmuuttajien kotoutumisessa on haasteita, mutta osa niistä on oman politiikkamme seurausta ja pohjautuu vanhentuneisiin käsityksiin kielistä, oppimisesta ja monikielisten lasten taustoista.

Näiden yllä olevien perustelujen johdosta pyydämme kasvatusta- ja opetuslautakuntaa harkitsemaan uudelleen esitettyjä muutoksia oman äidinkielen opetukseen, pöytäamään esityksen ja selvittämään tarkemmin kyseisten päätösesitysten vaikutuksia monikielisiin lapsiin.

Ystävällisin terveisin

Kati Illahe, puheenjohtaja, Fista Parents' Association ry

Johanna Kivistö, puheenjohtaja, Tampereen Vanhemmat ry

